

Narodni nazivi: carevica — carevka — furmentin — koruza — kuruz — kuruza — moruza — trakinja — turkinja — turska pšenica — turšica.

{rokbox title=|Kukuruz| }images/stories/ljekovitobilje/160-kukuruz.jpg{/rokbox}

Opis biljke: kukuruz je jednogodišnja biljka iz velike porodice trava, visoka je obično 1,5 do 2,5 m, a katkada i viša. Stabljika kukuruza je snažna, srčikasta s jakim internodijima i široko lancetastim listovima. Muški i ženski cvjetovi odvojeni su na stabljici. Muški su cvjetovi smješteni u obliku metlice na vrhu stabljike, dok su ženski cvjetovi smješteni u pazuhu donjih listova i izbijaju između lista i stabljike. Iz lisnih omotača za vrijeme cvatnje izbijaju nitasti ženski cvjetovi, koji se stvaraju u parovima, a nazivaju ih i kukuruzna "svila". Ti ženski cvjetovi, odnosno kukuruzna svila, ljekoviti su proizvod biljke kukuruza.

{rokbox title=|Kukuruz| }images/stories/ljekovitobilje/160-kukuruz2.jpg{/rokbox}

Miris i okus: miris kukuruzne svile je svojstven te podsjeća na miris ražove glavnice, a svila je bez okusa.

Vrijeme cvatnje: od lipnja do kolovoza, a vrijeme sazrijevanja rujan i listopad.

Stanište: pradomovina kukuruza je najvjerojatnije srednja Amerika, odakle se kukuruz proširio gotovo po čitavom svijetu svih toplijih područja. Postoje, međutim, i sorte kukuruza koje uspijevaju i u sjevernijim, tj. hladnijim područjima. Kukuruz se najčešće dijeli u 7 grupa, a podjela se osniva na svojstvima zrna i pljeve. To su kukuruz zuban, tvrdunac, brašnavi ili škrobnati kukuruz, kokičar, šećerac, voštani kukuruz i ljuskavi kukuruz pljevičar. Kukuruz se danas ubraja u najvažnije svjetske žitarice pa služi u ishrani ljudi i stoke te u izradi raznih industrijskih proizvoda.

Iz povijesti kukuruza: Maya, indijanski narod, zahvaljuje kukuruzu svoj prosperitet u 5. i 6. stoljeću našeg doba. Kukuruz je bio vrlo cijenjena biljka, pa se javlja i u religiji toga naroda. Duga glava Tzultace, najvećeg božanstva Maya imitirala je kukuruzni klip, a njene su kose stilizirane u obliku kukuruzne metlice i tučkova.

Božica poljoprivrede Azteka zvala se Cinteutl, po cinthi - kukuruzu, a slikana je s klipovima kukuruza u rukama. I indijanski narod Inka u Peruu i onaj u Kolumbiji zasnivali su svoju religiju na kukuruzu. Od prastarih vremena služio je kukuruz svim indijanskim plemenima, te se čini da je kukuruz bio najrasprostranjenija žitarica.

Poput Indijanaca živjeli su i prvi kolonisti gotovo isključivo od kukuruza, a tek se mnogo kasnije uzgajao kukuruz za stočnu hranu, a pšenica radi kruha. Španjolski osvajači donijeli su kukuruz u Evropu, no trebalo je još preko dva stoljeća dok se kukuruz počeo uzgajati u širim razmjerima kao oranična kultura. Leonhart Fuchs izvještava 1543. godine u svojoj knjizi "New Krautterbuch" o kukuruzu i kaže da je kukuruz bio raširen kao rijetkost u španjolskim, a također i u njemačkim vrtovima, kao ukrasna biljka. Tek negdje krajem 17. stoljeća pojavljuje se kukuruz na oranicama. Naročito su ga Mlečani proširili na Bliski istok, gdje se intenzivno kultivirao, te se kao "turska pšenica" s Bliskog istoka proširio u Evropu. Mlečani su ga izvozili i na Daleki istok, gdje se kukuruz dalje proširio na Kinu i Japan.

Ljekoviti dijelovi biljke: to su u prvom redu nitaste njuške kukuruza, zvane i kukuruzna svila (Stigmata Maydis); režu se prije oprašivanja i suše brzo u sjeni ili vrlo oprezno na umjetnoj toplini.

Iz kukuruznog zrna proizvodi se ne samo krupica kao punovrijedna živežna namirnica, nego u najnovije vrijeme naročito kukuruzno škrobno brašno (Amylum Maydis), a iz toga opet punovrijedna dijetna hrana. Iz kukuruznih klica dobiva se masno ulje (Oleum Maydis) koje je od velikog značenja za fiziološku i terapijsku ishranu.

Ljekovite i djelotvorne tvari: u svježoj kukuruznoj svili dokazano je masno i eterično ulje, smola, guma, jedan još nedovoljno poznat alkaloid, mineralne tvari: kalij, fosfor, mangan, kremična kiselina i dr.

Hidrauličkim putem istiješteno i nerafinirano ulje od kukuruznih klica sadrži, među ostalim, vrijednu linolnu kiselinu, linolensku kiselinu, zasićene masne kiseline, fitosterin, fitohormone i vitamin E, pa ulje od kukuruznih klica nije samo obično jestivo ulje, nego i najvrednije dijetno ulje.

Ljekovito djelovanje: kukuruzna svila je odlično sredstvo za izlučivanje mokraćne (diureticum) i vrlo djelotvorno sredstvo, potpuno neškodljivo, za mršavljenje. Treba, međutim, napomenuti da se duljim čuvanjem, a naročito ako droga nije potpuno osušena, brzo smanjuje djelovanje na izlučivanje mokraćne i umjesto toga nastaje djelovanje čišćenja (purgativ).

Nadalje se kukuruzna svila može sa uspjehom primijeniti kod vodene bolesti uslijed dekompenzacije srca (po dru Madausu), edema i oboljenja mokraćnih organa s naklonošću stvaranja kamenaca.

Dobri se uspjesi postižu kod upale mokraćnog mjehura (cistitis), upale nakapnice (pijelitis), kod umanjenog lučenja mokraćne (oligurija), srčanih bolesti s edemima (otekline nastale skupljanjem tekućine u tkivu) te kod gihta i reume.

Čaj od kukuruzne svile liječi grčeve bubrega i vrlo je dobro sredstvo za liječenje noćnog mokrenja (nikturija) kod djece i starih ljudi. Droga se može koristiti, pod liječničkom kontrolom, za liječenje kapavca (gonoreja, triper).

O medicinskom značenju ulja od kukuruznih klica treba radi istovrsnosti pročitati tekst kod ulja od pšeničnih klica (br. 148).

Čaj od kukuruzne svile priprema se u obliku čajnog oparka: 1 čajna žlica dobro osušene droge uzima se za 1 šalicu vruće, ne ključale vode, ostavi se nekoliko minuta, procijedi i nezaslađeno uzima svaka 2-3 sata jednu jedaću žlicu toplog ili mlakog čaja.

Iz kukuruzne svile priprema se i tekući ekstrakt, kome se pripisuje još bolja ljekovitost.

Kukuruzno škrobno brašno ima veliku sposobnost bubrenja te je vrijedna podloga za nabujak (puding). Ono dolazi pod raznim imenima u prodaju te kao vrlo dobra dijetna hrana igra važnu

ulogu u ishrani dojenčadi. Razgradnjom kukuruznog škroba dobiva se groždani šećer, a ne iz grožđa kako se to većinom pogrešno misli.

Primjena u pučkoj medicini: kukuruzna zrna moče se nekoliko sati u ječmenoj vodi (br. 68), nakon toga se malo prokuhaju, zdrobe u kašu, koja se što je moguće toplija polaže kao melem na područje mjehura. To liječi bolove u mjehuru i noćno mokrenje.

Iz mladih kukuruznih biljaka, koje sadrže mnogo šećera, izrađuje se sirup za ublaživanje kašlja.

Primjena u kuhinji: kukuruzno brašno, odnosno, kukuruzna krupica, različito pripremljena: kao palenta (žganci), talijansko nacionalno jelo, kao proja na Balkanu ili kao tortila, španjolsko, odnosno, južno-američko jelo poput kruha i dr., vrlo je prikladno jelo kao izvor energije, naročito u hladnom godišnjem dobu. Vrlo je vrijedna priprema u kuhinjskom loncu za kuhanje pod povišenim tlakom (Papinov lonac, ekspres-lonac) jer se postupak kuhanja znatno skraćuje.

Značajne količine važne grupe vitamina B ostaju i dalje sadržane, ako se kukuruzno brašno popari vrućom ali ne i ključalom vodom, i ako se nakon toga dulje ostavi stajati. Miješana salata nadopunjuje ostale vitamine.

Napomena: bolest koja se često javlja na kukuruzu je:

USTILAGO MAYDIS TUL. — mjehurasta kukuruzna snijet

Sinonimi: Uredo maydis D. C. — Uredo zeae mays D. C. — Ustilago zeae mavdis Wint.

Narodni nazivi: gar — gar na kukuruzu — kila — kukuruzna gar — kukuruzna glavnica — kukuruzna snet — smetljika.

Bolest uzrokuje gljivica koja se javlja u obliku mjehura na vanjskim dijelovima kukuruzne biljke. Mjehuri su različite veličine, u početku bijeli, a kasnije tamniji radi dozrijevanja spora u unutrašnjosti mjehura. Snijet nije otrovna za stoku, a neki autori tvrde da su Indijanci kuhali posve mlade mjehure u zamjenu za jestive gljive.

Spore mjehuraste kukuruzne snijeti vrlo su cijenjena droga i vrijede kao punovrijedna zamjena za ražovu glavnicu (*Secale cornutum* br. 169).

Ljekovite i djelotvorne tvari: osim već kod kukuruza navedenih ljekovitih tvari, kukuruzna snijet sadrži ergosterin, nadalje hlapive i masne kiseline, lecitin, glicerin, smolu, manit, eritrit, albuminate, amanitol i fermente.

Ljekovito djelovanje: obuhvaća uglavnom ženske bolesti, kao bolne, obilne i dugotrajne menstruacije (menoragija), krvarenje iz maternice izvan normalnog vremena menstruacije (metroragija), upalu jajnika (ooforitis) i dr.

Najdjelotvorniji je, a priznaje ga medicina, oblik liječenja ekstraktom kukuruzne snijeti

(Extractum Ustilago maydis fluidum).

U homeopatskoj primjeni liječenja, osim navedenih ženskih bolesti, kukuruzna snijet ima primjenu i kod raznih kožnih bolesti.

Ovdje može biti Vaša reklama